

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ

Философско
историческо
факултет

РЕКТОРАТ:
ул. „Цар Асен“ 24, 4000 Пловдив, България
тел.: +359 32 261 261
email: rector@uni-plovdiv.bg
www.uni-plovdiv.bg

ДЕКАНАТ:
ул. „Цар Асен“ 24, 4000 Пловдив, България
тел.: +359 32 261 433
email: fif@uni-plovdiv.bg
www.logos.uni-plovdiv.bg

**АНОТАЦИИ НА УЧЕБНИ ДИСЦИПЛИНИ НА БП „СОЦИОЛОГИЯ И НАУКИ
ЗА ЧОВЕКА“ В ПН 3.1 СОЦИОЛОГИЯ, АНТРОПОЛОГИЯ И НАУКИ ЗА
КУЛТУРАТА**

I СЕМЕСТЪР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КУРСОВЕ

Увод в социологията, първа част (класически проблеми пред социологията)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Доц. д-р Нина Николова
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс Увод в социологията - първа част (класически проблеми) поставя акцент върху социологическата теория. Тя е организирана около три основни проблемни кръга. Първият се отнася до генезиса на социологията като модерна наука, в чийто фокус попада социалната промяна. Същевременно социологията възниква като "позитивна" наука, т.е. тя трябва да се отдели от философията, да се автономизира и наложи, заимствайки своите методи от естествените науки. Вторият проблемен кръг е свързан с конституирането на социологията като полипарадигмална наука. Тук се представят и съпоставят различни социологически парадигми, като се подчертава съществуването на някои противоречащи си теоретични перспективи и се маркират пунктовете, даващи възможност за диалог между тях. Третият проблемен кръг се съсредоточава върху парадигми, които предлагат изход от т.нар. "лоши опозиции" и демонстрират как те могат да бъдат "снети" (напр. "третият път" в рефлексивната социология на Пиер Бурдийо).

Учебни резултати

- ▶ ще знаят спецификата на основни социологически традиции и автори и ще могат да правят сравнения между тях; някои базисни понятия в социологията ("социален факт", "идеален тип", "интерсубективност", "етнометод", "хабитус" и др.)
- ▶ ще могат да реконструират, дефинират и излагат (в устен и писмен вид) социологически проблем; ще придобият първоначални умения за конструиране и решаване на социологически казуси; ще формират критическа нагласа по отношение на основните "лоши опозиции" в социологията ("индивид-общество", "теория-емпирия" и др.)

Оценяване

Курсът завършва с писмен изпит под формата на тест. Общата оценка се оформя въз основа на резултатите от текущо оценяване и теста. Текуща оценка – 40% (мин. два писмени отговора на въпрос от семинарно занятие). Оценка на теста – 60% (12 затворени въпроса + 1 отворен въпрос – казус).

Философия за хуманитарни науки (философията на XX век)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	6
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Паула Ангелова
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Курсът "Философия за хуманитарни науки (философията на XX век)" разкрива полифоничното съдържание на интелектуалните течения от XX век като резултат от комплексното наследство на философския проект на модерността. Курсът е насочен към задълбочено осмисляне на просвещенската основа на този проект и нейните необходими критически преосмисляния през XX век. Като отправна точка се застъпва виждането за модерността като нормативен и интелектуален проект, базиран на универсализъм, рационалност и еманципация, който поражда своите собствени противоречия и критически разломи, изразени в проблематизациите на логоцентризма, антропоцентризма и универсалистките амбиции на просвещенската традиция. В тази перспектива курсът разглежда основните философски течения и идейни школи на XX век – феноменология, херменевтика, екзистенциализъм, критическа теория, философия на езика (Витгенщайн), деконструкция (Дерида), социален конструктивизъм (Бъргър, Лукман, Бътлър), както и политическа философия и екология (Латур).

Чрез запознаването с ключови понятия и методи – като феноменологична редукция, херменевтичен кръг, критическа теория и идеология, дискурс, езикови игри, деконструкция, перформативност, деец-мрежа и др. – студентите ще имат възможност

да развиват своята критическа рефлексия по отношение на историческата рецепция и трансформация на основни философски идеи и понятия. Курсът развива схващането, че философията е не просто историческо наследство, а актуален инструмент за разбиране и анализ на съвременната глобална ситуация на човечеството в контекста на социалните и екологични кризи и в последствията на нарастващата дигитализация.

Основната цел на курса се състои в концептуалната подготовка на студентите за методологическите дисциплини в тяхното обучение (Философска логика, Увод в логиката и методологията на хуманитарните науки, Увод в етнометодологията), запознавайки ги с философския апарат, необходим за аналитичната работа както в социологията, така и в хуманитарните науки. В този смисъл курсът изгражда у тях критическа рефлексивност, умение за понятийно мислене и интердисциплинарен подход.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основните етапи в развитието и разпространението на ключови философски течения и идеи в контекста на модерността и постмодерността
- ▶ ще умеят да дефинират философски понятия в рамките на конкретния исторически и интелектуален контекст на тяхното въвеждане (автор, текст)
- ▶ ще могат да оценяват значението и приложимостта на съответните понятия в интерпретацията на социални и културни явления
- ▶ ще развият умения за критическа рефлексия и анализ на генезиса на идеи и проблеми в западната интелектуална традиция

Оценяване

Изпит – 40%; текущ контрол чрез задачи и тестове (минимум 2 задачи) – 40%; писмено задание – 20%. Преподавателят си запазва правото да проверява курсови работи със софтуер за плагиатство и употреба на ИИ.

Формална логика (класическа модерна формална логика)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	6
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Мартина Минева
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Дисциплината има за цел да запознае студентите с проблематиката на класическата модерна формална логика, т.е. на формалната логика от началото на XX век (и преди всичко към наследството на Фреге, Ръсел и Витгенщайн): от пропозициите и тяхната логическа форма, пропозиционални функции и кванторите, през революционизиращата сила на логиката на отношенията и критиката на субектнопредикатната логика, до "пропозициите, истинни по силата на своята форма" и асилогистичните изводи. Заедно с това обаче той проблематизира нейните идеализации и ограничения, а оттук и шансовете на неklasическите логики (напр. многозначната логика, алетичната и деонтичната модални логики и т.н.) да преодолеят – чрез по-продуктивни идеализации – тези ограничения. Оттук и интересът към класическата модерна формална логика е не толкова като към дедуктивна теория, колкото като към аналитика, а разделът има функциите по-скоро на увод в проблематиката, отколкото на обсъждане на нейните дълбоко теоретични проблеми (като логическите парадокси, теорията на дескрипциите и теорията на типовете). Оттук също се загатва възможността за историзиране на тази проблематика, като се постави акцент върху собствената мяра на предшестващите логически традиции (напр. Аристотеловата), както и върху невъзможността те да бъдат измервани с мащаба на модерната.

Дидактическата цел на курса е не да затрупа студентите с информация, която могат да открият в учебници и речници, а да формира усет към същественния логически детайл, проблематизиращо мислене и възможност за самостоятелно ориентиране в литературата. Дидактическата функция на проблематизирането на ограниченията и идеализациите на класическата модерна формална логика пък е да натрупа в студентите смислово напрежение, което да разколебае догматичното им доверие в модерната формална логика и да ги подтикне към исторически и философски размисъл върху проблемите на логическото.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: ще бъдат запознати с класическата модерна формална логика (на равнище "увод в проблематиката"), както и с нейните идеализации и ограничения; ще придобият "микроскопска чувствителност" към логическата форма; ще различават логическите форми според класическата модерна формална логика от формите в логиката, на която мислим
- ▶ ще могат: да откриват идеализациите на класическата модерна формална логика при формализирането на логиката, на която мислим; да извличат логически данни от мисловни експерименти; да подлагат на смислов анализ логически текстове от различни логически традиции

Оценяване

Текущо оценяване (40%) – изпълнение на задачи, колоквиум и курсов проект върху класически философски текст, участие в семинари. Семестриален изпит (60%).

Историческа социология на политиката (анатомополитика на тялото)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Нина Николова
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс Историческа социология на политиката преpraща към концепцията на Мишел Фуко за властта, включваща две съдържателно свързани, но формално отчленими проблемни области: анатомополитика на тялото и биополитика на населението. Тук се съсредоточаваме върху първата от тях – анатомополитиката. Курсът е организиран около три проблемни кръга. На първо място, той има за цел да въведе студентите в проблематиката, която Фуко дефинира като 'микрофизика на властта'. Става дума за властта не толкова като отношения на господство и подчинение, като привилегия на една или друга класа, или пък на държавата и нейните институции, а преди всичко като мрежа, разпростираща се по всички клетки на социалния организъм. Този тип власт е непосредствено свързан с индивидуалното човешко тяло, прониквайки в него, така че "всички ние имаме власт в телата си" (Фуко). Вторият проблемен кръг поставя на фокус комплекса 'власт-пространство'. Упражняването на властта, според Фуко, е "ансамбъл от действия, отнесени към възможните действия", т.е. "управлението е структуриране на полето от евентуални действия на другите". Конструирането на пространства, прозрачни за погледа на властта, позволява т.нар. 'управляемост' на телата. Прототип на такова пространство е паноптикумът на Бентам. Третият проблемен кръг се отнася до формирането на специфичния за модерността хигиенно-дисциплинарен диспозитив, улавящ в своята матрица индивидуалното (и колективното) тяло. Ако заимстваме базисното понятие на Алфонс Лабиш от прочутото му изследване по социология на медицината, третият проблемен кръг тематизира изграждането на модерния индивид като *homo hygienicus*.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните понятия в концепцията за дисциплинарната власт (М. Фуко); що е микрофизика на властта и какви са спецификите на анатомополитическите стратегии и техники на дисциплинарната власт; по какъв начин модерната архитектура преобразува пространствата в гъвкави системи, проникнати от власт, и налага определен социален ред; как се конструира хигиенно-дисциплинарният диспозитив на Новото време, в чиято рамка се формира модерният индивид като *homo hygienicus*
- ▶ ще могат да изследват различни типове дисциплинарни и публични телесни практики; да анализират различни типове публични, частни и дисциплинарни пространства; да прилагат базисни понятия за изследване на дисциплината на индивидуалното тяло; да сравняват и изследват социално, исторически и културно

различни хигиенно-дисциплинарни практики; да открояват социалната принуда и съответстващите ѝ съпротиви

Оценяване

Текуща оценка – 40% (минимум два писмени отговора на въпрос от семинарно занятие). Оценка на теста – 60%. В случай че текущата оценка е слаб 2, студентът не се допуска до писмен изпит.

Социологическа лаборатория 1 (Всекидневни светове)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 15 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Паула Ангелова
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Приложната дисциплина Социологическа лаборатория 1: Всекидневни светове има за цел да въведе студентите в специфичния изследователски стил на социоанализата, разбрана като форма на "клинична социология". Отличителността на този подход се състои в личностно ориентирана социологическа диагностика и в асистирането при самоанализата на лица, намиращи се в рискови или кризисни ситуации. Дисциплината подготвя студентите за ранно практическо усвояване на ключови аналитични умения, които обичайно се развиват на по-късен етап чрез методологическите курсове в специалността Социология и науки за човека. Курсът е пряко обвързан с тематиката на следните дисциплини: Увод в логиката и методологията на хуманитарните науки, Социология на всекидневието, Увод в етнометодологията, Увод в социоанализата (феноменологическа антропология), Социоанализа, Увод в психоанализата, както и с лялната практика "Социоанализа и психоанализа".

Особен акцент в курса се поставя както върху способността да се различават базисните перспективи към социалния свят – гледната точка от първо, второ и трето лице –, така и върху критичното осмисляне на тяхната аналитична стойност. Наред с това, курсът е насочен към развитието на уменията да се разграничава емпатичното разбиране, присъщо на всекидневните комуникативни взаимодействия, от социологическото такова. Усвоявайки рефлексивната пластичност да контролират познавателната си дистанция към респондентите, студентите ще придобият увереността да структурират в най-общ вид една изследователска ситуация.

Курсът застъпва феноменологичната перспектива към всекидневието, схващайки го не просто като фоново поле на социалния живот, а като конститутивна структура на смисъла. Студентите ще се запознаят с идеята, че всекидневните практики и нагласи

представяват своеобразен "свят на живеене" като преддаденост, която предхожда научното обяснение и в която индивидите винаги вече са ситуирани. Феноменологичният подход позволява да се разкрие как привидно баналните дейности – общуване, колективни взаимодействия, боравенето с предмети и пространства, особените светове [Sonderwelten], в които сме – са носители на дълбоки социални смисли, предструктуриращи разбирането и очевидностите в тяхната intersубективна споделеност. В рамките на феноменологичната перспектива ще бъде развивана чувствителност към "саморазбиращия се" характер на всекидневните светове и нов подход към тяхното проблематизиране и тематизиране в рамката на феноменологично базираното качествено изследване. Ще бъде представено и "феноменологичното заскобяване" (епохе) на собствените нагласи и мнения, за да се формулира изследването на социалното не като естествена даденост, а като феномен, който се разгръща чрез практики на смислообразуване. Така дисциплината съчетава социоаналитичната насоченост към изследването на опита от първо лице единствено число с феноменологичното усилие за улавяне на онези структурни хоризонти, които правят възможни всекидневните светове в социалното им и споделено измерение.

Съществена особеност на курса е неговият експериментален и практико-приложен характер. Той се провежда от докторанти в Лабораторията за експериментална хуманитаристика към Катедра "Социология и науки за човека". По този начин студентите от първи курс ще бъдат въведени непосредствено в реалната теренна работа и ще се срещнат с разнообразни социологически проблеми, изведени от конкретния опит на младите изследователи. Тази пряка връзка между обучението и текущата изследователска практика създава една динамична жива учебна среда, в която студентите не само усвояват първични професионални умения, но биват стимулирани да развиват критическа рефлексия върху собственото си участие в социалната действителност. Така курсът изпълнява двойна функция: от една страна, предоставя базова подготовка по приложна социология чрез въвеждане в полето на социоанализата и феноменологичната интерпретация на всекидневието; от друга – създава мост между теоретичното знание и неговото практическо приложение, като поощрява активното ангажиране на студентите и формира у тях чувствителност към скритите структури на смисъла, които поддържат социалния живот в неговите най-базисни измерения.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основните понятия и методологически ориентири на феноменологичната социология и социоанализата, ще разбират конститутивната роля на всекидневните практики и "света на живеене" за изграждането на социалния смисъл
- ▶ ще могат да анализират критично различните перспективи към социалната реалност – от първо, второ и трето лице; да разграничават емпатичното от социологическото разбиране; да прилагат феноменологичното "заскобяване" в изследователска ситуация
- ▶ ще развият рефлексивна пластичност при боравене с различни аналитични дистанции и ще придобият увереност в структурирането на базови изследователски ситуации

Оценяване

Аналитично разработен текст – 40%; текущ контрол (минимум 2 задачи) – 20%; представяне на казус от теренната практика или интервю – 40%.

Спорт

Тип	Задължителен
ECTS кредити	1
Хорариум	Упражнения – 30 ч. (I–IV семестър)
Преподавател	Проф. дпн Веселин Маргаритов
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Студентите ще се запознаят с правилата и ще усвоят елементи от техниката на отделни спортове – лека атлетика, баскетбол, волейбол, тенис на маса, гимнастика, фитнес, тенис. Курсът се провежда от първи до осми семестър включително.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: да правят правилен подбор за отделните спортове; да прилагат общите правила на отделните спортни дисциплини; да организират отделни спортни мероприятия в училище
- ▶ ще могат: да показват (демонстрират) елементи от техниката на отделните спортове; да организират спортно-подготвителни групи; да провеждат състезания в училищен мащаб

Оценяване

Заверка. Критерии: активно участие в заниманията, ниво на физическата дееспособност, технически умения от видовете спорт.

II СЕМЕСТЪР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КУРСОВЕ

Увод в социологията, II част (некласически проблеми)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5

Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Доц. д-р Нина Николова
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

Дисциплината Увод в социологията - втора част (класически проблеми) поставя акцент върху социологическата теория. Тя е организирана около три основни проблемни кръга. Първият се отнася до генезиса на социологията като модерна наука, в чийто фокус попада социалната промяна. Същевременно социологията възниква като "позитивна" наука, т.е. тя трябва да се отдели от философията, да се автономизира и наложи, заимствайки своите методи от естествените науки. Вторият проблемен кръг е свързан с конституирането на социологията като полипарадигмална наука. Тук се представят и съпоставят различни социологически парадигми, като се подчертава съществуването на някои противоречащи си теоретични перспективи и се маркират пунктовете, даващи възможност за диалог между тях. Третият проблемен кръг се съсредоточава върху парадигми, които предлагат изход от т.нар. "лоши опозиции" и демонстрират как те могат да бъдат "снети" (напр. "третият път" в рефлексивната социология на Пиер Бурдийо).

Учебни резултати

- ▶ ще знаят спецификата на основни социологически традиции и автори и ще могат да правят сравнения между тях; някои базисни понятия в социологията
- ▶ ще могат да реконструират, дефинират и излагат (в устен и писмен вид) социологически проблем; ще придобият умения за конструиране и решаване на социологически казуси; ще формират критическа нагласа спрямо основните "лоши опозиции" в социологията

Оценяване

Текуща оценка – 40% (мин. два писмени отговора на въпрос от семинарно занятие).
Оценка на теста – 60%. В случай че текущата оценка е слаб 2, студентът не се допуска до изпит.

История на социологията, I част (класическа социология)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции + семинари
Преподавател	Проф. д-р Светлана Събева

Анотация

"Проблемите, които най-вече интересуват ХХ век без съмнение са тези на социологията (...) И ако социологията в качеството си на добре обоснована наука все още трябва да бъде полагана като идеал, то като един постулат на човешкото мислене тя е безусловно оправдана, т.е. като постулат, който по необходимост е произтекъл от научното развитие през последните векове" – до този извод стига едно допитване сред "водещите представители на най-новата социология и на интересуващите се от социология историци", проведено през 1908 г., малко преди Учредителния конгрес на Германското социологическо дружество (1910 г.). Курсът по История на социологията ре-актуализира тази диагноза на Бащите-основатели на социологията, за да проследи с какъв тип теоретично и емпирично познание са били свързани големите надежди за тази нова наука на ХХ век. Затова тук питаме – заедно със Зимел – "какво в обществото е действително общество?", но и какво в човека е социализираният човек, така че да оправдае съществуването на социологията наред с (а понякога и с претенции да заеме "царския трон" и да бъде над) останалите социални науки.

Курсът представя историята на социологията като история на теориите и произведенията от първите две десетилетия на ХХ-ти век, които учредяват дисциплината. Той включва запознаване с идеите на Макс Вебер, Георг Зимел, Емил Дюркейм, Марсел Мос и частично – на Карл Маркс като техен предшественик. Авторите и произведенията се разглеждат като "представителни фигури" както за основните парадигми, така и за националните традиции (немска и френска) в съвременната социология. В този контекст студентите се запознават и с дебата за социологията като "полипарадигмална наука".

Акцентите на курса са: първо, студентите да получат знания за оригиналността на социологията като нововъзникнала дисциплина в началото на ХХ век (на фона на другите утвърдени по това време дисциплини, изучаващи социалния живот); второ, да усвоят техниката за сравнителен анализ между основни социологически парадигми; трето, да могат да очертаят профила на класическата социология в следните три аспекта: 1) от гледна точка на нейния предмет на изследване – "обществото" като особена реалност на Новото време; 2) от гледна точка на нейната методология – единство на теория и емпирия; историчност и саморефлексивност на социологическото познание; 3) от гледна точка на приложимостта на социологическото знание в социалната практика – в духа на идеята за "социологическо Просвещение", което предполага както "разомагьосване" на социалния свят, така и самопознание и автономизация на човека в обществата на формалното равенство и формалната свобода.

Учебни резултати

► ще знаят учредителните идеи и оригиналността на социологията като нововъзникнала дисциплина; особеностите на немската и френската социологически традиции; генезис и основни черти на модерните общества от социологическа перспектива

- ▶ ще могат да четат класически социологически текст; да коментират фрагмент от класически социологически текст; да правят елементарен сравнителен анализ между основни парадигми

Оценяване

Трикомпонентна оценка. Текущ контрол (50%): представяне на специализиран научен текст (25%) + социологическо есе върху филма "Берлин, симфонията на един голям град" (1927) (25%). Писмен изпит (50%): коментар на фрагмент от класически текст + аналитична мрежа от понятия.

Статистически методи в социологията

Тип	Задължителен
ECTS кредити	6
Хорариум	Лекции – 15 ч., Упражнения – 75 ч., Извънаудиторна работа – 150 ч.
Преподавател	Доц. д-р Екатерина Маркова
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

Дисциплината "Статистически методи в социологията" включва следните основни тематични блокове: дескриптивна статистика, теория на вероятностите и основни теоретични разпределения, теория на заключенията – оценка на параметри и проверка на хипотези (с акцент върху непараметричните методи за проверка на хипотези), регресионен и корелационен анализ, дисперсионен анализ, динамичен анализ, както и обзор на нетрадиционните многомерни методи.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: представяне и описание на резултати от социологически изследвания; теоретични основания на статистически заключения и оценяване; условия за прилагане на различни статистически анализи; основни методи за статистически анализ на връзки и зависимости
- ▶ ще могат: да анализират и интерпретират резултати от емпирични изследвания

Оценяване

Средноаритметично от: текущ контрол (2 теста с коефициент 0,20; 4 контролни с коефициенти 0,10–0,15; 1 формиране на извадка с коефициент 0,15; 2 теоретични

колоквиума с коефициент 0,45–0,50) и изпит – при условие че оценката от изпита е над среден 3.

Философска логика (методи на неklasическата трансцендентална логика)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Доц. д-р Валентин Аспарухов
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс по дисциплината (който се отгласква от онези смислови напрежения, натрупани – като дидактичен ефект – в курса по формална логика) има за цел да очертае проблематиката на неklasическата трансцендентална логика, а именно: теориите на предпредикатните очевидности като логически форми на живата мисъл; на предпредикатните квантори и конектори; на несъизмеримостта между научните традиции; на логическите форми на разбиращата критика и на диалогическото разбиране, на силогизма като разширена ентимема (в противоположност на ентимемата като съкратен силогизъм); на индукцията като предполагаща т.нар. разширяващи се квантори и индуктивни кванти; на непредзададеността (екстатичността) на логическите форми на живата мисъл и на функциите на утвърждаването при тяхното задаване и т.н. Особен акцент ще бъде поставен върху неklasичността на неklasическия трансцендентализъм, който не предполага догматично предзададени граници на мислимост, а се интересува от тяхното преодоляване (т.е. от преминаването от условия за невъзможност към условия за възможност). Така очертаната неklasическа трансцендентална логика би могла да предложи надеждни методи за скицираната от Бурдийо теория на практическата логика, а оттук и да функционира като органон на социалните и хуманитарни науки (напр. морфологическо епохе, ейдетическо вариране с непредзададени ограничения, неklasически интенционален анализ и т.н.).

За тази цел ще бъдат поставени "под логически микроскоп" откритията на философски логици от началото на ХХ век като Ръсел, Витгенщайн, Хусерл и Хайдегер, както и проектите на методологическите хрумвания на Кун, Файерабенд, Фуко и Мамардашвили в проблематиката на философската логика.

Учебни резултати

► ще знаят: ще бъдат въввлечени в онези проблемна ситуация, чието решение може да бъде търсено в неklasическата трансцендентална логика; ще са усвоили теоретичното

съдържание на неklasическата трансцендентална логика (на равнище "увод в проблематиката")

► ще могат: да разграничават интереса на философския логик към логическата форма от интереса на формалния логик към нея; да различават неklasическото поставяне на проблемите на трансценденталната логика от класическото; да прилагат методите на неklasическата трансцендентална логика към емпирически казуси

Оценяване

Текущо оценяване (40%) – реферат и/или курсова работа. Устен изпит (60%).

Социология на политиката: био- и екополитики

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д.ф.н. Стоян Ставру
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

Курсът ще запознае студентите с основни понятия в съвременната социология на политиката. Тези понятия ще бъдат илюстрирани с канонични текстове от историята на това изследователско поле и с анализ на конкретни политически практики и конфликти. Ще бъде отделено особено внимание на нормативното измерение на изучаваните понятия, което социолозите днес често са склонни да третираат като самоочевидно, както и на техния произход от ситуирани политически борби.

Тъй като властта е основен обект на политическата социология, курсът ще запознае студентите не само с юридическите и държавните ѝ форми, но и с нейната микрофизика. Нашата цел в това отношение ще бъде не просто да изясним основните черти на дисциплинарната власт и биовластта, но и да опише конкретни дисциплинарни и биополитически технологии и да илюстрира функционирането им с анализ на исторически и съвременни случаи. Особено внимание ще бъде отделено на преплитането между управление и пазар, както и върху политическата рационалност на неолиберализма.

Надяваме се, че това ще позволи да се постигнат няколко цели. Първо, то ще изясни вкоренеността на държавната власт във властови отношения, които не могат да бъдат мислени по модела на държавата, правото или суверенността. Второ, ще позволи на студентите да схванат, че дори фундаменталните права функционират в и благодарение на локални борби, които не могат да бъдат абстрахираны от стратегиите, тактиките, ресурсите на участващите в тях или от нестабилното съотношение на силите помежду

им. Трето, студентите ще придобият умения и знания, които ще им позволят да анализират тези локални борби и без които те не биха могли да разбират съвременните политически конфликти, фокусирани в много по-голяма степен върху властови технологии и форми на субективизиране, отколкото върху това кой има право да притежава властта.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основните понятия и теории от областта на съвременната политическа социология; ще разбират рационалността на съвременните политически конфликти, техните залози, стратегиите и тактиките на страните в тях, задействаните властови и дискурсивни технологии
- ▶ ще могат да анализират съвременните политически конфликти; да изследват начините на представянето им в медиите, социологията и политологията; да запазват критическа дистанция и саморефлексивност по отношение на политическите ефекти на работата им като социолози

Оценяване

Текущо оценяване и изпит (конкретното разпределение се определя от преподавателя).

III СЕМЕСТЪР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КУРСОВЕ

История на социологията, II част (съвременна социология)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Проф. д-р Светлана Събева
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

"Проблемите, които най-вече интересуват ХХ век, без съмнение са тези на социологията (...) И ако социологията в качеството си на добре обоснована наука все още трябва да бъде полагана като идеал, то като един постулат на човешкото мислене тя е безусловно оправдана, т.е. като постулат, който по необходимост е произтекъл от научното развитие през последните векове" – до този извод стига едно допитване сред "водещите представители на най-новата социология и на интересуващите се от социология историци", проведено през 1908 г., малко преди Учредителния конгрес на

Германското социологическо дружество. Курсът по История на социологията ре-актуализира тази диагноза на бащите-основатели на социологията, за да проследи с какъв тип теоретично и емпирично познание са били свързани големите надежди за тази нова наука на ХХ век. Затова тук питаме – заедно със Зимел – "какво в обществото е действително общество?", но и какво в човека е социализираният човек, така че да оправдае съществуването на социологията наред с, а понякога и с претенции да заеме "царския трон" сред останалите социални науки.

Погледът към посткласическите социологически теории на ХХ век тръгва от съвременния факт на "полипарадигмалност" на социологията, но – отвъд разноречието и противопоставянето – търси възможен общ мотив на теоретичните проблематизации. Той може да се открие в спецификата на социологията като "кризисна наука" в двоен смисъл – онтологичен, доколкото тя е наука, възникнала с рождената криза на модерното общество и затова мотивирана да постави въпроса "как е възможен социалният ред", респ. социалният безпорядък; и епистемологичен – доколкото тя е съпътствана постоянно от рефлексивно съзнание за границите на социологическото познание и на т.нар. "социологическо просвещение".

Затова втората част на курса по История на социологията започва с представянето на две ключови перспективи към кризата на европейската модерност: тази на Хана Арендт, която осветлява "възникването на социалното" като априори на класическата социология в контекста на кризата на политическото и тоталитарните режими на ХХ век; и тази на Едмунд Хусерл, която проблематизира "кризата на европейските науки" и открива измерението на света на живота (Lebenswelt) като техен забравен смислов фундамент. В тези проблемни рамки се ситуира запознаването с посткласическите социологически теории на Алфред Шютц, Пиер Бурдийо и Норберт Елиас, които освен това правят връзката между социологическо, психоаналитическо и феноменологическо схващане за човека (акцент на обучението в специалност "Социология и науки за човека").

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: каква е спецификата на социологията като полипарадигмална наука; какви са особеностите на националните социологически традиции на ХХ век; какво означават основните социологически въпроси: "как е възможен социалният ред?", "как е възможно социалното действие?", "как е възможна социалната промяна?"; в какъв смисъл социологията е "кризисна наука"; в какъв смисъл социологията е "наука за човека" (Норберт Елиас) и за "социализираната субективност" (Пиер Бурдийо)
- ▶ ще могат: да четат класически социологически текст; да коментират фрагмент от социологически текст; да правят елементарен сравнителен анализ между основни парадигми

Оценяване

Трикомпонентна оценка. Текущ контрол (50%): представяне на специализиран научен текст (25%) + социологическо есе на тема "Метаморфози на социалното" (25%). Писмен изпит (50%): коментар на фрагмент от класически текст + аналитична мрежа от понятия.

Логика и методология на хуманитарните науки, I част (Теория на практическата логика)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Милена Ташева
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

Проблемната ситуация, довела до съставянето на този курс, може да бъде обобщена лаконично така: въпреки неимоверните успехи на логиката през ХХ-ти век, в социалните и хуманитарните науки продължава да се чувства дефицит на адекватен логически инструментариум; това заставя немалко учени, работещи в тези науки, да предлагат свои логики, вдъхновени от собствената им изследователска практика (пред които обаче логиците по професия свиват рамене); философите – на свой ред – засилват вавилонското разноезичие около кулата на логиката, отстоявайки наследството на философската логика (което е очевидно различно за различните философски традиции). Тогава, когато логиците по професия бъдат поставени пред тази проблемна ситуация, те обръщат внимание, че т.нар. некласически логики и – преди всичко – деонтичната и еротетичната или пък логиката на действието на фон Вригт са отдавна изнамереното решение. Това несъмнено не убеждава самите учени от социалните и хуманитарните науки, тъй като това са "ножове, с които не могат да се режат тъканите, с които те се занимават": така на онези, които биват изследвани, се вмения логика, а не се изследва логиката на тяхното живо мислене.

За да се излезе от този порочен кръг и за да не се предрешава проблемната ситуация чрез професионални идеологеми, се предлага едно различно решение. То започва от т.нар. праксеологически обрат в логиката и методологията на хуманитарните науки, т.е. от онзи повратен момент, в който Бурдийо в своята "критика на теоретическия разум" започва да говори за практическа логика, а етнометодолозите започват да говорят за ендогенни логики на практиката; но то стига до онова, което професионалният логик би нарекъл "собствено логическа проблематика": логическа форма, логически извод, истина, отрицание, противоречие, квантификация и т.н. (която ще бъде собствено теоретичното съдържание на курса). Позоваването на Бурдийо и етнометодолозите съвсем не означава, че този праксеологически обрат не е бил смислово подготвен още през първата половина на двадесети век: за феноменологическата традиция това става с "Битие и време" на Хайдегер, а за аналитичната философия – с "Философски изследвания" на Витгенщайн. Методите, използвани в това решение, се отличават както от тези на Бурдийо, така и от тези на етнометодолозите, и принадлежат към некласическата (т.е. некантова и нехусерлова) трансцендентална логика.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: ще бъдат въввлечени в проблемната ситуация, довела до праксеологическия обрат в логиката и методологията на хуманитарните науки; ще са запознати с логическите открития на предшествениците на праксеологическия обрат; ще са усвоили основите на теорията на практическата логика; ще са усвоили обобщените методи на неklasическата трансцендентална логика, разширяващи нейния обсег към казванията с илокутивна сила
- ▶ ще могат: да различават теориите, умъртвяващи логическата форма на живата мисъл, от праксеологически ориентирани такива; да отчленяват собствено логическата проблематика в теорията на практическата логика; да поставят под "логически микроскоп" данните на практическата логика; да прилагат методите на неklasическата трансцендентална логика към казвания с илокутивна сила

Оценяване

Текущо оценяване (40%) + семестриален изпит (60%).

Теоретични дискурси за всекидневието

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Милена Ташева
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

Идеята на курса е да проследи начина, по който проблемният комплекс "всекидневие" постепенно става ключово важен за късномодерното хуманитарно знание и по-специално за социологията. Анализира се преди всичко самопроблематизирането на всекидневието в контекста на т.нар. "разбираща социология". Перспективата, от която се провежда интерпретацията: социално-научно мислене и всекидневен живот са само аналитично разчленими величини и само ако държим сметка за постоянното съотнасяне/напрежение между тях можем да получим адекватна представа за състоянието на всеки от двата термина. Сърцевината на курса не е теоретичната дисекция на понятието всекидневие. Той се интересува преди всичко от дискурсите за всекидневието в социологията, от социологическото "говорене" за всекидневие. Важно за него е и красноречивото неговорене за всекидневен живот или нетематичното и само оперативно използване на определена идея за всекидневие в социологическата практика. Съществено допускане, на което се основава курсът по "Теоретични

дискурси за всекидневието", е, че всяка рефлексия върху идеята за "общество", схващано като автономизирана се "реалност" (около чийто онтологичен статус се водят остри дискусии от средата и края на XIX век насам), има за свой неререфлектиран фон определено допускане за "всекидневие": става дума за един вид неизбежно сдвояване на едно или друго, повече или по-малко разгърнато понятие за "общество" с представа за това какво е "всекидневие". Курсът се разгръща през диалога Алфред Шютц – Макс Вебер и с внимание върху "формалната социология" на Зимел.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: най-новото състояние на дебатите по проблемите на отношението между наука и всекидневие и техните корени във феноменологията на жизнения свят
- ▶ ще могат: да използват феноменологически или феноменологически повлияни методи и техники за анализа на социологически текстове и на практическата логика на всекидневни ситуации

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

Биоправо и сигурност

Тип	Задължителен (за избраните съответния модул)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д.ф.н. Стоян Ставру
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

Обект на курса е един от възловите елементи на съвременните режими на управляемост – сигурността. Той има за цел да запознае студентите на първо място с генеалогията на сигурността, като разкрие връзката ѝ с биологичната и екологическата уязвимост на човека.

Темите, включени в курса, могат да бъдат обособени в три части. Първата част представя общите понятия, свързващи сигурността, правото и живота. В тази част ще бъдат разгледани различните средства и стратегии за управление на живота като биологично и като генетично разнообразие. Във втората част акцентът ще е върху същностно присъщия риск на човешкия живот и произвежданите от това юридически регулации, включително на свързаните с ускорението и изкуствения интелект технологически рискове. Специално внимание ще бъде обърнато на политиките,

насочени към преодоляването на хуманизма, и последиците, които биха настъпили за правото в случай, че тези политики бъдат реализирани. В третата част въпросите на сигурността се поставят в по-общия екологически контекст и свързаните с изменението на климата рискове. Това е частта, в която се разглеждат юридическите и социологическите измерения на т.нар. "Зелена сделка" в Европа, на "въглеродните" регулации (пазари, данъци, мита и пр.), различните стратегии за справяне с евентуални бедствия от настоящето и бъдещето, както и шансовете на живота да намери сигурност отвъд Земята.

Учебни резултати

- ▶ ще познават генеалогията на технологиите и политиките на сигурност; ще могат да анализират съвременните им трансформации, юридическите и политическите им ефекти
- ▶ курсът ще изгради в студентите способността да мислят социологически и да работят с юридически текстове, касаещи режимите на дефиниране и диагностициране на биотехнологическата, геномната, здравната и екологическата аномалност, отношението между тероризъм, сигурност, полиция и глобална политика

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

Количествени методи (статистизация на обществото)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Елица Димитрова
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

Целта на курса е да запознае студентите с основните стъпки при планирането и провеждането на емпирично социологическо изследване (ЕСИ) и особеностите на приложение на количествените изследователски методи. Основен акцент ще бъде поставен върху разработването на проект за количествено ЕСИ, инструментариум за количествено ЕСИ; избор на методика на регистрация; конструиране на извадки при различните видове количествени ЕСИ.

По време на упражненията студентите ще имат възможността да се запознаят с особеностите при подготовката и провеждането на ЕСИ, включващо количествени

методи и по-точно с особености при подготовката на изследователски проект за количествено изследване; видове извадки; методи на регистрация/набиране на първичната информация; обработка и анализ на резултатите. Допълнително се предвижда студентите да подготвят и представят по време на упражненията самостоятелно микро-изследване по избрана от тях тема, включващо приложението на количествени методи.

Учебни резултати

▶ след приключването на курса студентите ще придобият необходимите методологически компетенции за разработването и изпълнението на проект за емпирично социологическо изследване, включващ приложението на количествени методи

Оценяване

20% присъствие и активно участие в дискусиите по време на упражненията; 80% изработване и публична защита на курсов изследователски проект за ЕСИ, включващо приложението на количествените методи.

Класически качествени методи

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Елица Димитрова
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

Целта на курса е да запознае студентите с основните стъпки при планирането и провеждането на емпирично социологическо изследване (ЕСИ), включващо приложението на качествени изследователски методи. По време на лекциите ще бъдат разгледани особености в подготовката и провеждането на дълбочинни интервюта, фокус групи, включено наблюдение, анализ на документи; конструиране на извадки при различните видове качествени ЕСИ; кодиране, анализ и интерпретация на резултатите от изследвания, включващи приложението на качествените методи.

По време на упражненията студентите ще имат възможността да се запознаят с особеностите при подготовката и провеждането на ЕСИ, включващо качествени методи. Обучението включва запознаване в дълбочина с основните методи, прилагани в тази област – дълбочинно интервю, фокус група, включено наблюдение, анализ на документи – както и прилагането им в конкретни практически занятия. Допълнително,

студентите ще имат възможността да приложат посочените методи в конкретни практически задания по време на упражненията.

Учебни резултати

▶ след приключването на курса студентите ще придобият необходимите методологически компетенции за разработването и изпълнението на проект за емпирично социологическо изследване, включващ приложението на качествени изследователски методи

Оценяване

20% присъствие и активно участие в дискусиите по време на упражненията; 80% изработване и публична защита на курсов изследователски проект за ЕСИ, включващо приложението на качествените методи. Проектът задължително трябва да включва описание на приложението на определен метод върху избрана група лица.

Социологическа лаборатория 2 (Социология и право)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	2
Хорариум	Лекции – 15 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д.ф.н. Стоян Ставру
Семестър / Година	3 / 2

Анотация

Целта на "Социологическата лаборатория" в така замислената ѝ форма е насочена към подготовката на студентите за навлизането им в научно-изследователския свят – както теоретично, така и практически. В рамките на обучението студентите имат възможността да се изправят лице в лице със социологическата изследователска работа – чрез 1) запознанството с актуални социални и културни проблеми и част от теоретичните подходи към тях; през 2) спецификите на работата на терен и подбора на подходящи методи за събиране на данни, от една страна, и такива за по-нататъшен анализ на теренните материали, от друга; до 3) създаването на научна продукция и нейното презентирание, като неизменна част от работата на бъдещия изследовател.

Курсът е ориентиран към стимулирането на критически поглед към социалния свят, стоящ в основата на една свойствена познавателна нагласа, която подготвя студентите за бъдещото им навлизане в научно-изследователския дух на бакалавърската програма по "Социология и науки за човека" като цяло. Представяните пред студентите тематични кръгове и изследователски проекти си поставят задачата да провират не само гражданска, но и изследователска чувствителност у самите студенти спрямо

всекидневните очевидности, залегнали в собственото им мислене, изпълнявайки функцията на упражнения по "елементарна рефлексивност" към социалния свят. Запознанството с конкретни случаи и споделянето на изследователски опит допринася за по-плавното навлизане в спецификите на работата на терен, в методите на социоанализата като форма на "клинична социология" и емпатичната настроеност на изследователя спрямо изследваната проблематика. Така "Социологическата лаборатория" се съотнася със следващите специализирани летни практики, които упражняват овладени конкретни методи, представлявайки една комплексна и многомерна предварителна подготовка за тях.

Курсът развива умения за интерпретация и ефективна комуникация в правен и социологически контекст. Той започва с основите на интерпретационните умения и ключовите понятия, които формират техния теоретичен и практически фундамент. Продължава с въвеждането на риториката в правото и социологията, като се разглеждат различните форми на комуникация и особеностите на съдебния процес. Специално внимание се отделя на риториката в социологията и правото, като участниците се обучават на презентационни умения за сценично участие. Студентите ще се запознаят с юридически понятия, които играят важна роля в социологията, и ще усвоят техники за базова интерпретация на нормативни актове, от полза за социологически изследвания. Курсът завършва с обсъждане на етическите принципи в социологическите проучвания, като се поставя акцент върху уменията за работа с юридически текстове, които са от значение за едно качествено социологическо изследване.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните принципи и специфики на интерпретацията на правни и социологически текстове; значението на юридическите термини и техния специфичен контекст в социологическите изследвания; основните правни субекти и тяхната роля в социологическите анализи; основните етически принципи на социологическите проучвания
- ▶ ще могат да анализират и интерпретират правни и социологически текстове; да прилагат различни методи на реторика и презентационни техники; да работят самостоятелно с нормативни актове и юридически текстове, прилагайки ги в социологическия контекст

Оценяване

Текуща оценка.

IV СЕМЕСТЪР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ И ИЗБИРАЕМИ КУРСОВЕ

Социология на неравенството и социалните стратификации

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Доц. д-р Стойка Пенкова
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Лекционният курс цели да рефлектира върху основните понятия "социално неравенство" и "социална стратификация" като фундаментални социологически проблеми, които ни обръщат към проблемите на съвременното гражданско общество. Дискурсът за социалното неравенство може да се разглежда като специфична форма на обективирание (удвояване) на съществуващите социални различия, а оттук, доколкото бива седиментиран в конкретни теоретични модели, и за тяхното легитимиране и възпроизвеждане. Тази първа понятийна рамка предполага преглед на основни теории за социалното неравенство и стратификация като втори аналитичен акцент, с което се цели плавното преминаване към тематизиране на конкретни измерения на социалното разслояване, а именно: как се полагат граници и се приписва идентичност, а следователно – и принадлежност; как практическите схеми на оценяване и класифициране на всекидневния агент се закрепват във всеобщо споделени представи, а следователно и в ресурс за възпроизвеждане или трансформиране на самите социални различия в различни форми на (не)равноценност. В тази връзка курсът ще постави акцент върху социалните страдания, възникнали като резултат от новите форми на неравенство, а именно: дигиталните разделения и стратификации; неравенствата, свързани с възхода на генетиката и биотехнологиите, на екологичния расизъм и "ендоколониализъм" и т.н., които пораждат и новите форми на (социална) неравноценност през 21 век. В този контекст са и практическите занимания със студентите, по време на които ще се реконструират конкретни личностно-стратификационни профили и ще се обсъждат различни жизнени стилове и начини на живот. Ще се проследяват практики на визуализиране на съществуващите социални различия и ще се проблематизират новите форми на социална мобилност и късномодерни трансформации на социалното пространство.

Така курсът задава критическа перспектива към социалните неравенства и стратификации, проблематизирайки съществуващите социални различия от една "двойна" позиция: на обективизираните, институционално закрепени и юридически гарантирани белези (не/притежанието на капитали, блага, ресурси и т.н.); и на интериоризираните социални различия, които са закрепени под формата на нагласи и класификационни схеми и които чрез хабитуализираната възможност за оразличаване и (не)равно отнасяне генерират форми на (не)равноценност, а оттук и на социални неравенства.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: основни теоретични понятия, свързани с проблематиката на неравенството и социалните стратификации; основни теоретични модели, проблематизиращи социалното неравенство и стратификация; профили на конкретни измерения на социалното неравенство и формите на неравноценност, генерирани чрез тях
- ▶ ще могат: да правят сравнителен анализ между основните парадигми, чрез които се изследва социалното неравенство и стратификация; да рефлектират върху съществуващите социални различия и начините на тяхното възпроизвеждане и трансформиране; да проблематизират полагането на граници и приписването на идентичност; да анализират конкретни социални проблеми, свързани с измеренията на социалното неравенство и да експлицират новите форми на социално страдание, произтичащи от тях

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

Увод в психоанализата

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Дарин Тенев
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Курсът запознава с основни психоаналитични теории от възникването на психоанализата до наши дни. Има два акцента. Първият е върху работата на Зигмунд Фройд. Проследява се развитието на теорията му, разглеждат се първата и втората топка, работата на несъзнаваното, развитието на нагоните. Вторият акцент е върху психоанализата на Жак Лакан, чиято теория е вероятно най-често използвана във от тесния контекст на клиничната психоаналитична практика и терапия в по-широкото поле на социални и хуманитарни науки, където служи не само като инструмент за анализ на социални явления, но и за теоретично формулиране на проблеми. В курса се набляга на вижданията от "средния" или по-структуралистски период на Лакан (1952–1964).

На много от останалите автори е отделено по-малко внимание и, настрана от К. Г. Юнг, Мелани Клайн, Доналд Уиникът и Жан Лапланш, не им е посветено отделно занятие. Обсъждани при работата върху отделни проблеми са теоретични постановки на Шарко, Бройер, Ференци, О. Ранк, А. Адлер, Т. Райк, Х. Дойч, К. Хорни, Е. Шарп, Ъ. Джоунс, Ана Фройд, В. Райх, Е. Фром, Х. Маркузе, Е. Крис, Е. Ериксън, В. Франкъл, С. Льоклер, Ф. Долто, Ю. Кръстева, Н. Холанд, А. Грийн, У. Бион, Абраам и Торок, С.

Кофман, Р. Мажор, Б. Грюнберже, Шасге-Шмиргел, Шемама и др. На повече от една лекция се разглежда теорията на Делюз и Гатари, особено във връзка с институционалната психотерапия и клиниката Ла Борд.

В много от занятията се правят интердисциплинарни връзки с други полета на познанието – от физика, биология, история на модерната наука (Койре, Попър, Кун), през различни социологически теории (Бурдийо, интеракционизъм, етнометодология, Шютц, системна теория и др.) до лингвистика (Сосюр, Бенвенист, Йелмслев, К. Бюлер, Ж.-К. Милнер), антропология, етнология, теория на литературата, изследвания на образа, джендър изследвания, постколониални изследвания. Поставя се акцент върху връзката със социоанализата и се прави съпоставка между психоаналитичната и социоаналитичната употреба на понятия като "аз", "изтласкване", "симптом" и др.

Така курсът едновременно въвежда основните понятия и схващания в психоанализата и заедно с това разглежда контекстите, в които се развива една или друга теория, отношенията между различните дисциплини. По този начин се постига двойна цел. От една страна, се разкриват възможностите, които една или друга психоаналитична теория носи, докато от друга се показват слепите ѝ места, ограниченията ѝ, точките на неефективност.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основни психоаналитични теории, централната мрежа от психоаналитични понятия, начините, по които функционира психоаналитичното знание, контекстите, които са го породили; ще имат чувствителност към проблематиката на афективността; ще придобият необходимата епистемична основа за следващи курсове в следването, на първо място за курса по социоанализа
- ▶ ще могат да формулират проблем в психоаналитични термини; да боравят с психоаналитични текстове; да открояват механизми на изопачаване (изтласкване, потискане, отричане, непризнаване, отхвърляне, изместване, съгъстяване и др.); да откриват симптоми; да знаят как да подхождат при анализ на всекидневни грешки, некохерентности в поведението (психопатология на всекидневието) и т.н.

Оценяване

Участие по време на семинарните занятия и лекциите (30%) + изпит (70%). За студентите, изготвили реферати или участвали по-активно чрез заявените форми, съотношението е 45%/55%. Изпитът се провежда под форма по избор на студентите: устно изпитване или курсова работа върху теоретичен/интерпретационен въпрос.

Историческа социология на икономиката, I част

Тип	Избираем
ECTS кредити	4

Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Д-р Георги Медаров
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Първата част на курса се фокусира върху класическата модерност и процеса, в който икономиката се институционализира като автономна сфера на модерните общества. Разглеждат се формирането на националната държава, свободните пазари и разделението на труда, както и мястото на науката и технологиите в ранния индустриален капитализъм. В тази част е инсцениран критически диалог между Марксовата критика на политическата икономия (прочетена в шумпетериански дух) и Веберовата социология на икономиката и религията, мислени през проблематиката на посредническите структури. Целта е студентите да изследват долните исторически граници на модерността – момента, в който капитализмът се среща с Галилеевата наука и се оформя като "тотална социална машина". Целта е да се разбере модерният капитализъм не само като икономическа, но и като културна и морална система, носеща в себе си противоречията между рационализация и господство, свобода и неравенство.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основните класически и съвременни социологически теории за модерността, капитализма и социалната промяна, както и българските приноси в развитието на социологията
- ▶ ще могат да прилагат теоретични понятия към анализа на конкретни исторически и съвременни социално-икономически процеси и да разграничават различните парадигми и подходи в социологията
- ▶ курсът формира критическо мислене, самостоятелност, социална и гражданска отговорност, умения за ориентация в сложни обществени и икономически контексти

Оценяване

Трикомпонентно оценяване: 1) Презентация – устно представяне на избран текст, автор или проблем с акцент върху критическото осмисляне; 2) Реферат – писмен анализ (5–7 стр.), развиващ темата на презентацията или самостоятелно избран казус; 3) Писмен изпит – финална форма, насочена към проверка на способността за свързване на теоретичните концепции с исторически и съвременни социално-икономически процеси.

Демография за социолози

Тип	Задължителен
------------	--------------

ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Елица Димитрова
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Целта на курса е да запознае студентите с начините, по които се изчисляват и интерпретират основните демографски показатели за раждаемост, смъртност, брачност и миграции. В хода на лекциите и семинарите ще бъдат въведени основните понятия, индикатори и методи за анализ на социално-демографска информация. Ще бъдат представени също така основните теории в рамките на изследванията за населението. Ще бъдат очертани развойните тенденции на четирите основни демографски процеса – раждаемост, смъртност, брачност и миграции, както в България, така и в европейски план.

Учебни резултати

- ▶ ще могат да изчисляват и коректно да интерпретират основните демографски показатели за раждаемост, смъртност, брачност и миграции

Оценяване

20% присъствие и активно участие, колоквиуми (текущ контрол с минимум две задачи); 80% изработване и публична защита на курсов изследователски проект.

Основни идеи в етнометодологията

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Милена Ташева
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Задачата на курса е да запознае студентите с ключови идеи в етнометодологията, но не сами по себе си, а в контексти на отношенията между етнометодологията и различни философски и социологически направления с повече или по-малко праксиологическа ориентация, като феноменологията на Хусерл, феноменологията на всекидневния

живот на Алфред Шютц, практическата логика на Витгенщайн и т.н. Във фокуса на интерес е и експлозивната сила, с която етнометодологията разкрива ключови очевидности на т.нар. формален анализ. Основен акцент пада върху функциите на всекидневния език за изграждането на членови методи и едновременно с това за описание на тяхната работа.

Учебни резултати

- ▶ ще познават развитието на етнометодологията и анализа на разговори в отношението им към съвременното и традиционното социологическо знание и към най-новите социологически визии за социалния свят
- ▶ ще усвоят етнометодологическия стил на неконвенционално социологическо изследване

Оценяване

Текущо оценяване с минимум 2 задачи (40%) + семестриален изпит (60%).

Логика и методология на хуманитарните науки, II част (емпирически приложения на теорията на практическата логика)

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Практика – 90 ч.
Преподавател	гл. ас. д-р Милена Ташева
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Проблемната ситуация, довела до съставянето на този курс, може да бъде обобщена лаконично така: въпреки неимоверните успехи на логиката през XX-ти век, в социалните и хуманитарните науки продължава да се чувства дефицит на адекватен логически инструментариум; това заставя немалко учени, работещи в тези науки, да предлагат свои логики, вдъхновени от собствената им изследователска практика (пред които обаче логиците по професия свиват рамене); философите – на свой ред – засилват вавилонското разноезичие около кулата на логиката, отстоявайки наследството на философската логика (което е очевидно различно за различните философски традиции). Тогава, когато логиците по професия бъдат поставени пред тази проблемна ситуация, те обръщат внимание, че т.нар. некласически логики и – преди всичко – деонтичната и еротетичната или пък логиката на действието на фон Вригт са отдавна изнамереното решение. Това несъмнено не убеждава самите учени от социалните и хуманитарните

науки, тъй като това са "ножове, с които не могат да се режат тъканите, с които те се занимават": така на онези, които биват изследвани, се вмения логика, а не се изследва логиката на тяхното живо мислене.

За да се излезе от този порочен кръг и за да не се предрешава проблемната ситуация чрез професионални идеологеми, се предлага едно различно решение. То започва от т.нар. праксеологически обрат в логиката и методологията на хуманитарните науки, т.е. от онзи повратен момент, в който Бурдийо в своята "критика на теоретическия разум" започва да говори за практическа логика, а етнометодолозите започват да говорят за ендогенни логики на практиката; но то стига до онова, което професионалният логик би нарекъл "собствено логическа проблематика": логическа форма, логически извод, истина, отрицание, противоречие, квантификация и т.н. (която ще бъде собствено теоретичното съдържание на курса). Позоваването на Бурдийо и етнометодолозите съвсем не означава, че този праксеологически обрат не е бил смислово подготвен още през първата половина на двадесети век: за феноменологическата традиция това става с "Битие и време" на Хайдегер, а за аналитичната философия – с "Философски изследвания" на Витгенщайн. Методите, използвани в това решение, се отличават както от тези на Бурдийо, така и от тези на етнометодолозите, и принадлежат към некласическата (т.е. некантова и нехусерлова) трансцендентална логика.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: ще бъдат въввлечени в проблемната ситуация, довела до праксеологическия обрат в логиката и методологията на хуманитарните науки; ще са запознати с логическите открития на предшествениците на праксеологическия обрат; ще са усвоили основите на теорията на практическата логика; ще са усвоили обобщените методи на некласическата трансцендентална логика, разширяващи нейния обseg към казванията с илокутивна сила
- ▶ ще могат: да различават теориите, умъртвяващи логическата форма на живата мисъл, от праксеологически ориентираните такива; да отчленяват собствено логическата проблематика в теорията на практическата логика; да поставят под "логически микроскоп" данните на практическата логика; да прилагат методите на некласическата трансцендентална логика към казвания с илокутивна сила

Оценяване

Текущо оценяване (40%) + семестриален изпит (60%).

Лятна практика: Неравенства и социални страдания

Тип	Задължителен
ECTS кредити	3

Хорариум	Практика – 90 ч.
Преподавател	Доц. д-р Стойка Пенкова
Семестър / Година	4 / 2

Анотация

Лятната практика цели да задълбочи познанията на студентите, свързани с конкретни проблеми на социалното разслояване. Концепцията на практиката се основава на разглеждането на дискурса за социалното неравенство като специфична форма на обективизиране (удвояване) на съществуващите социални различия, а оттук, доколкото бива седиментиран в конкретни теоретични модели (но също и модели на практиката, т.е. такива, чрез които всекидневният агент теоретизира в своята практика), дотолкова е основа и за тяхното легитимиране и възпроизвеждане. В тази връзка в лятната практика студентите ще се насочват към реконструиране на позициите на агентите в социалната структура, обективирани в тяхното заето място, но също и към експлициране на начините, по които агентите се оказват заети със света, а оттук ще се насърчават към опитите да установят дали и доколко тази социална позиция генерира отношения на неравенство, форми на неравноценност и специфични социални страдания. Ще се търсят ефектите на новите социални неравенства, страдания и психологически травми.

В структурно отношение лятната практика по Неравенства и социални страдания е структурирана в шест части: въвеждащи теоретични и методологични семинари за цялата група; преглед на научната литература по темата и подготовка на изследователски проект в малки групи; теренна работа; анализ на резултатите; подготовка на курсовата работа; представяне на резултатите от изследването в специално организирана студентска научна сесия пред цялата група и външни участници.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните етапи на процеса на социално проблематизиране на съществуващите социални различия и начините на тяхното възпроизвеждане и трансформиране
- ▶ ще могат да провеждат изследователски проект, демонстриращ умение за сравняване и анализ на различни аспекти на социалното неравенство и стратификация; да обвързват теоретични предпоставки с подходящ социологически инструментариум (стратификационен анализ, жизнена история, биографични методи, наративни интервюта, фокус-групи и т.н.)

Оценяване

20% работа в семинарните занятия; 50% оценка на изследователския проект и проведеното по него изследване; 30% защита на курсова работа.

Историческа социология на дискурсивните практики

Тип	Задължителен
ECTS кредити	5
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 30 ч.
Преподавател	Доц. д-р Стойка Пенкова
Семестър / Година	5 / 3

Анотация

Проблемната ситуация, която провокира разработването на настоящия курс, е нарастващата пролиферация на теориите и парадигмите, интерпретиращи дискурса и дискурсивните практики. Бидейки резултат от сложни преплитания на различни традиции, черпещи своите основания от литературознанието, текстовата лингвистика, социолингвистиката, философията на езика, културните и медийните изследвания, реториката и др., съвременният дискурс-анализ преживява период на бурно развитие – при това не толкова в качеството на нова научна парадигма, колкото от гледна точка на дисциплинарните теории и методи, а оттук и на идейните и теоретични разноречия между тях. Затова се оказва важно да се реконструират онези критически перспективи към дискурса и дискурсивните практики, които имат значителен принос в тяхното осмисляне като същностна категория на хуманитарните науки, както и да се проследят различните интерпретации, теоретични проблематизации и изследователски практики. Ето защо в първата част на курса се прави въведение в съвременните теории за дискурса, с което се цели ориентиране на студентите в теоретичното многообразие и критическите дебати, проблематизиращи понятията дискурс и дискурсивни практики.

Възползвайки се от основните понятия, с които си служи теорията на логиката на практиката на Бурдийо, във втората част на курса се предлага обратна перспектива към дискурса и дискурсивните практики, като се поставя акцент върху тяхната темпоралност. Студентите се запознават с основни категории на дискурса, пречупени през тяхното праксеологично измерение – порядък, но и безпорядък на дискурса, дискурсивно поле, дискурсивен хабитус, дискурсивна идентичност, дискурсивно събитие, дискурсивни и недискурсивни практики, индексичност, практическа рефлексивност и др. В тази праксеологична перспектива дискурсът се мисли като конкретно поле на производство, в което се включват агенти със съответстващи му дискурсивни хабитуси, способни да го усвояват и произвеждат, генерирайки определени дискурсивни практики.

Семинарните занятия илюстрират теоретическия лекционен курс и създават практически умения за дискурсивен анализ, предлагайки примери за аналитика на различни дискурсивни сегменти: научни текстове, всекидневни разговори, вестникарски статии, видеоматериали, институционално говорене, провеждане на урок в училище, диалог между лекар/пациент, транскрибирано интервю, психотерапия,

провеждане на социоаналитичен тест, биографичен разказ, наративна автобиография, CV и т.н.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят различни критически перспективи към дискурса и дискурсивните практики; основните теоретични и методологически подходи в дискурс-анализа
- ▶ ще могат да прилагат методи на дискурс-анализ към разнообразни дискурсивни сегменти; да използват праксеологичната перспектива към дискурса

Оценяване

Текущо оценяване с минимум 2 задачи (50%) + финален изпит под формата на разработка на курсова работа (50%).

Деконструкции на модерността

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Дарин Тенев
Семестър / Година	5 / 3

Анотация

Курсът има за задача не просто да представи Жак Дерида или нещо като Деконструкцията, а да въведе в някои от най-значимите дебати на двадесети век през призмата на специфичния начин, по който те са били начевани или подегани от разнообразните стратегии на онова, което се свързва с името на Дерида и това на деконструкцията. Тези дебати са определили измеренията, в които се мисли често и до днес модерността, както и решаващите за историята на мисленето опити за нейното преодоляване, независимо дали става дума за постмодерност, завършване, приключване, пренаписване, регресия и т.н.

Курсът започва с уводно занятие, въвеждащо в контекста на хуманитарните и социални науки от края на Втората световна война до първата половина на 1960-те години. Продължава с представяне на структурализма (Сосюр, Якобсон, Леви-Строс и др.) и ролята, която е играл при предефинирането на задачите на хуманитарното познание. В тази светлина се четат и знакови текстове на Дерида като Структурата, знакът и играта в дискурса на хуманитарните науки.

След структурализма фокусът се прехвърля върху феноменологията и отношението между феноменология и деконструкция. Обръща се специално внимание на начина, по

който Хусерловото разбиране на идеалността и археологическият му метод са оказали влияние върху начина, по който Дерида чете. Отвъд лесно реконструируемата деконструкция на феноменологията, ще се предложи неklasическа феноменология на самите деконструктивистки ходове. Показва се как пост-деконструктивистката феноменология се отваря към социоанализата.

Така се осигурява естествен преход към сложния въпрос за отношението между Хайдегер и Дерида. Разглежда се Битие и време като концептуално изместване на феноменологическия метод на Хусерл и се предлага интерпретация на две от най-ключовите деконструкции на книгата от страна на Дерида. Съпоставят се проектите на Дерида и на първото поколение на Франкфуртската школа с акцент върху Хоркхаймер и Адорно. Разглежда се разбирането на Лиотар за модерност и постмодерност и се дискутират в сравнителен план визиите на Хусерл, Хайдегер, Адорно, Дерида и Лиотар. Очертава се проблематиката на биополитиката и биоетиката. Прави се връзка с новия тип социоаналитични проблеми на идентичност и несигурност. По-нататък се проследява ролята на реториката и реторическия анализ в съвременната хуманитаристика. В края на курса се очертават концепциите на Жил Делюз (Различие и повторение; Хилядата плата, написана с Феликс Гатари), като осигурява контрапункт на основната нишка на целия курс. Последните занятия са посветени на деконструкцията и изследванията на животните (Animal Studies) и биоетиката.

Учебни резултати

- ▶ ще придобият широко и задълбочено познание за ситуацията в съвременната хуманитаристика и континентална философия; ще познават основни текстове на Дерида и контекста, в който са се появили
- ▶ ще могат да откриват изненадващи перспективи към вече известни проблеми; да намират нови линии на проблематизация, свързани с академични текстове, но и с всекидневни практики; ще умеят да разпознават слабите места в дадена система

Оценяване

Текущо оценяване с минимум 2 задачи (40%) + семестриален изпит (60%).

Теория на културата и личността

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Паула Ангелова
Семестър / Година	5 / 3

Анотация

Курсът Теория на културата и личността има за цел да проследи развитието на основните хуманитарни дискурси върху културата и личността от началото на XX век до съвременните изследвания на визуалността и дигиталната антропология. Неговата цел е да предложи аналитична реконструкция на трансформациите в схващането за култура и личност/идентичност през призмата на различни теоретични перспективи, доколкото самата култура може да бъде схващана като хоризонт на смисъла, поле на конфликти и репресии, система от знаци и кодове, индустрия и комуникативна практика или пък като констелация от онтологии и визуални репрезентации.

В рамките на курса студентите ще имат възможност да се запознаят с ключови изследователски програми в теория на културата и личността: феноменологичните подходи към жизнения свят и (интер)субективността (Хусерл, Шютц), философската херменевтика и интерпретативната антропология (Гадамер, Гийърц), психоанализата и нейното наследство (Фройд, Маркузе, Лакан), структурализма и семиотиката (Леви-Строс, Барт, Еко), Франкфуртската школа и критическата теория (Хоркхаймер, Адорно, Хабермас), както и съвременните антропологически и социологически подходи на Едуардо Вивейрос де Кастро, Филип Дескола, Андреас Реквиц и Бруно Латур. Последният блок е посветен на визуалната антропология, която проблематизира образа, медията и репрезентацията на културите (Боас, Мийд, Бейтсън, Жан Руш, Макдугъл, Гинсбург, Мирзоеф).

Структуриран в шест блока, курсът проследява хронологичното развитие на теориите за културата и нейните субекти, като представя базисните понятия и методологически инструменти на всяко от направленията. Той приканва не само към критичен анализ на възможностите и ограниченията на отделните теоретични подходи, но и към осмисляне на тяхното място в дебатите за наследството на модерността, рефлексивността на късната модерност и различните проблематични измерения на дигиталната и визуална култура. Семинарните занятия са насочени към прилагането на обсъжданите понятия и методологии върху конкретни феномени на съвременната култура – от идентичността във виртуалното пространство до медиите, визуалните практики и социалните мрежи. Курсът е диалогично обърнат към проблематиките, изучавани в курсовете по Деконструкция на Модерността, Увод в психоанализата и Увод в социоанализата.

Учебни резултати

- ▶ ще могат да се ориентират в хронологията на развитието и разпространението на основните интелектуални течения и идеи на XX век; да формулират дефиниция на дадено понятие в спецификата на историческия контекст на неговото въвеждане
- ▶ ще придобият умения за критически анализ на теоретичните подходи към културата и конструирането на идентичност; умения за прилагане на обсъжданите понятия и методологии върху конкретни феномени на съвременната култура

Оценяване

Текущо оценяване върху 2 задачи (представяне на теренна работа, интервюта, визуален анализ) (20%) + аналитично разработен текст върху избрана културологична/антропологична проблематика (40%) + финален изпит (40%).

Социоанализа

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д-р Светлана Събева
Семестър / Година	6 / 3

Анотация

Целта на лекционния курс е обсъждане на проблематиката на социоанализата – наука, вдъхновена от Фройд и скицирана от Бурдийо, съвсем доскоро *in statu nascendi*, но набираща скорост не само в теоретическите и емпирически изследвания, но и като предклинична и клинична практика, която е конкурентна с психоанализата. Логиката на курса тръгва от кратко критическо обсъждане на замисъла на Бурдийо, предлагащ социоаналитична редакция на проблема за онтологическото съучастничество, преминава през социоаналитичното проблематизиране на тялото, погледа и дискурса (където Бурдийо е поставен в задочен диалог с Фуко и Сартр), за да достигне до социоаналитично преосмислените психопатологии на всекидневния живот и т.нар. психопатологии на биографичното *illuſio*.

Методологически курсът залага на теорията на практическата логика, но през призмата на методите на некласическия трансцендентализъм, както и на набирането на емпирични данни чрез социоаналитически негарфинкъллови етнометодологически експерименти. Чрез тези методи под логически микроскоп са поставени проблеми, които – вследствие на невъоръжеността с методите на теорията на логиката на практиката – не са били дори забелязани от Фройдовата психоанализа (като се стигне до такива сякаш излишни детайли като мнителността, самонавиването, вменяването на вина, които обаче неочаквано силно влияят върху биографичните травми, върху чувството за съсипана съдба и лишеност от житейски шансове и т.н.).

Тематичният акцент на лекционния курс е: внимателното обсъждане на т.нар. от Бурдийо противоречия на наследяването, за да се постави проблемът на проблемите за социоанализата: провалено или успешно самонаследяване. Също като Фройдовата психоанализа (но без да прибягва до психоаналитическа кушетка), социоанализата е не само теория, тя търси и практически ефект; затова курсът завършва с обсъждането на шансовете на социоанализата като предклинична интервенция и евентуално като клинична практика. Дидактически курсът залага и на въвличането на бакалаврите като участници в социоаналитически експерименти, а с това и на формирането на

емпирическа чувствителност, необходима им в лятната практика по социологична и психологична.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: социологичния обрат при Пиер Бурдийо, основните теми и понятия на Бурдийовата социологична; проблематиката на противоречията на наследяването; концепцията за *illusio* и биографичното *illusio*; психопатологиите на всекидневния живот от социологична перспектива
- ▶ ще могат да провеждат социологични интервюта; да реконструират биографии от социологична перспектива; да прилагат методите на теорията на практическата логика към социологични казуси

Оценяване

50% текущ контрол (минимум 2 задачи) – представяне на социологичен казус и мрежа от понятия; 50% финален изпит – социологична реконструкция на биография на базата на проведено социологично интервю (устен и писмен компонент).

Дискурс и идеология

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Стойка Пенкова
Семестър / Година	6 / 3

Анотация

Учебният курс проблематизира категорията идеология, поставяйки акцент върху начините, по които е изразявана и (ре)продуцирана в и чрез дискурса и специфичното опосредяване между идеологически, дискурсивни и социални структури. Разглеждат се основни видове дискурси – публични и частни, медийни, новинарски, експертни (научни, медицински, учителски), институционални, всекидневни, дискурсът на интелектуалеца и т.н. Основната цел е да се експлицира тяхната идеологичност и перформативна действеност и да се види по какъв начин, макар да критикуват идеологичността на дискурсите, чрез които се (ре)продуцират институционалните и всекидневните идеологии, те също се оказват идеологически оцветени и на свой ред се включват в символното легитимиране на образците на достъп и социален контрол.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: съвременните изследвания на властта и идеологията през проблематиката на дискурса; спецификата на критическия дискурс-анализ за изследване на идеологията и дискурса
- ▶ ще могат да прилагат методите на критическия дискурс-анализ към разнообразни типове дискурси; да идентифицират идеологичните механизми в институционалните и всекидневни дискурси

Оценяване

Текущо оценяване с минимум 2 задачи + финален изпит с тест и разработване на курсов проект.

Социални изследвания на науката и технологиите

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д-р Иван Чалъков, Доц. д-р Тихомир Митев
Семестър / Година	6 / 3

Анотация

Курсът предлага понятиен апарат за разбиране на модерните общества от специфичната гледна точка на познанието, науката и технологиите. Той е продължение/алтернатива на известните в социологическата традиция опити за икономически (Маркс), етико-религиозен (Дюркем, М. Вебер) или властови (М. Фуко) анализ на модерните общества, като критикува традиционното разделение на познавателен и социален аспекти при изследването на модерната наука и технологии.

Базисната теоретична и методологическа позиция на курса е следната: през XVII век единният Универсум на Средновековието бе разделен на две обособени и дори противопоставени части – природата и обществото, културата и природата. Познанието на смесените общности от хора и нечовешки дейтели, в които ние хората живеем от зората на историята, се оказа привилегия на различни съсловия – учените (естественици) и инженерите, от една страна, и политиците и социалните и хуманитарни учени – от друга. С този успешен и продуктивен експеримент европейците получиха за първи път в човешката история неограничена свобода да манипулират света на природата; а това им предостави изключителни ресурси и ги превърна в доминиращия антропологически вид. Така за изтеклите три столетия на планетата започнаха да се разпространяват в непрекъснато нарастващ мащаб нови, модифицирани природни обекти, ставащи основа на експандиращите технологии на модерността.

Лекциите и семинарите започват с изследване на социалните и философски предпоставки за зараждането на модерната наука и технологии. Проследява се историческото възникване на разделението между природното и социалното и постепенното му ерозиране, започнало с революционната работа на философите на науката от 1960-те години (Томас Кун, Имре Лакатош, Паул Файерабенд и др.), а също и на философи като Мартин Хайдегер, Дон Айди, Бернхард Вандерфелс, Дона Харауей. В течение на курса се разглеждат основните направления в съвременните социални изследвания на науката и технологиите: силната програма, емпиричната релативистична програма, дискурсивните анализи на научните репертоари, конструктивисткият и етнометодологическият подход. Специално внимание се отделя на теорията за дейците-мрежи (Actor-Network Theory). Отделено е внимание и на възникването на българската научна и инженерна общности. Курсът завършва с представяне на най-новите търсения в социалните изследвания на науката и технологиите, включително в областта на обектно-ориентираната философия.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят принципите на социологическа рефлексия върху науката и технологиите в хода на развитието на модерните европейски общества, техните философски основания; основните направления в социалните изследвания на науката и технологиите
- ▶ ще могат да прилагат теоретичните и методологически подходи от областта на STS към конкретни case-studies от историята на науката и технологиите

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

Социология на тялото

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Нина Николова
Семестър / Година	6 / 3

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс Социология на тялото поставя въпроса за възможностите на една социология на живото тяло. Той е първоначален опит за систематизация на различни дискурси върху телесността (философски, исторически, антропологически, психологически, социологически) и очертаване на

интердисциплинарното поле, в което се мисли тялото. От една страна, тялото е положено в обективирация дискурс на социалните принуди (тялото като Korper), но от друга – то се съпротивлява и дори изплъзва от тях (тялото като Leib). Ако тялото изразява неизразимото, показва скритото, споделя несподелимото, как е възможна социологията на тялото? Курсът очертава една изследователска стратегия, която предполага да се тръгне по следите на телесните съпротиви (откази, неспособности, утопии) за вписване в структурите на властта. Оттук: открояването на различни телесни практики, които се формират чрез обществения натиск към самопринуда и съпротивите на живото тяло срещу тях.

Курсът е организиран като излагане на различни теоретични стратегии за изследване на тялото (лекционната част) и дискусии върху отделни телесни практики, свързани с отношенията мръсно-чисто и тяло-маса (семинарните занятия). Методите на преподаване са базирани на лекционни и семинарни занятия, обвързани съдържателно помежду си. Целта на упражненията е реконструкция на конкретни телесни практики, структурирани с оглед на отношенията мръсно-чисто и тяло-маса, като задачата им е да проблематизират обществения натиск към самопринуда и практическите стратегии за изплъзване от него.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните теоретични стратегии за изследване на тялото в хуманитарните и социалните науки; спецификата на интердисциплинарното поле на изследване на телесността
- ▶ ще могат да реконструират конкретни телесни практики и да ги анализират в контекста на отношенията власт-тяло; да прилагат различни теоретични перспективи към анализа на телесни феномени

Оценяване

Текущо оценяване (40%) – минимум 2 задачи; изпит (60%) – курсова работа, оценена по критерии за методологическа и емпирична компетентност, самостоятелност, оригиналност и езикова култура.

Социология на публичността

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Нина Николова
Семестър / Година	6 / 3

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс Социология на публичността е центриран около темата за модерната публичност. Тръгва се от класическите визии относно проблематиката: на Хана Аренд в Човешката ситуация и на Юрген Хабермас в Структурни изменения на публичността. Специално внимание се отделя на генеалогията на модерната паноптична технология в разбирането на Мишел Фуко. Базисен акцент в курса е социалистическата публичност. На фокус са нейната бутафорност, тотализиращите механизми на държавна власт, процесите на масовизация. Разглеждат се няколко казуса с цел илюстрация на така очертания теоретичен периметър: проблемът за дисимулацията и т.нар. социалистическо лицемерие; мавзолеят като символен център на публичността; институтът на самокритиката като пример за работата на биографичната машина; санитарната култура при социализма.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: спецификите на традиционните и модерните типове публичност, както и на отношението публично-частно; теоретичните концепции за публичността на Аренд, Хабермас и Фуко; особеностите на социалистическата публичност
- ▶ ще могат да анализират различни форми на публичност и техните механизми; да прилагат теоретичните концепции към конкретни исторически и съвременни казуси на публичен живот

Оценяване

Текущо оценяване (40%) – минимум 2 задачи; изпит (60%) – курсова работа, оценена по критерии за методологическа и емпирична компетентност, самостоятелност и езикова култура.

VII СЕМЕСТЪР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КУРСОВЕ

Биоидентичности и биовласт

Тип	Задължителен (модул Биополитика и несигурност)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д-р Светлана Събева
Семестър / Година	7 / 4

Анотация

Курсът проблематизира съвременните (свръхмодерни) общества през проблема за биовластта и новите биоидентичности. В смисъла, в който всяка власт представлява потенциал на съвместното битие (Хана Аренд), епохата на биовластта може да се разглежда като безпрецедентно политическо окупиране на биологичния живот чрез умножаване на възможностите за живеене, раждане и умирање. Съвременната биовласт се разгръща под знака на базисните идеализации за света като биологичен континуум и за нашата (биотехнологична) способност да действаме в него, създавайки среди за циркулиране на жизнени субстанции, от които може да се извлича принадлежно жизнено време.

Принаденото жизнено време обаче е неравно разпределено, а биологичните животи и субектите на тези живот са по различен начин символно остойностени. Тези властови ефекти произтичат от засрещането на два диспозитива: А) диспозитива на свръхмодерните бионауки и биотехнологии, които установяват ново съотношение между природа и техника, изразяващо се в технизиране на живота и биологизиране на техниката; Б) диспозитива на неолибералните биополитики, които установяват ново съотношение между индивидуално и видово човешко тяло, изразяващо се в умножаване на видови биоидентичности (генетични, полови, нутритивни и т.н.), на хибридни съществувания между живот и смърт (не-мъртвите, ембрионите и т.н.).

От перспективата на критическа социология на бионауките, биотехнологиите и биовластта курсът поставя акценти върху: 1) новият опит на телата в тяхната двойственост – като субективно изживявани тела и като органични тела-ризоми; 2) новите биоидентичности предвид началото и края на човешкия живот; 3) различаването между терапевтични и усилващи/оптимизиращи интервенции; 4) проблема за представяемостта на аномалния Друг предвид донорството, ембрионите, дълбоката старост; 5) режимите на сигурност/несигурност в сферата на общественото здраве; 6) взаимовръзката между биовластта и новия климатичен режим.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят: основните понятия на биополитиката и биоидентичностите; взаимовръзката между биотехнологии, биовласт и неолиберализъм; историческия генезис на биовластта
- ▶ ще могат да анализират конкретни биополитически казуси; да прилагат критическа социологическа перспектива към феномените на съвременната биовласт

Оценяване

50% текущ контрол (2 задачи по избор: разработване и представяне на казус; реферат на специализиран научен текст; или отзив за научна конференция) + 50% писмен изпит с разработване на понятия и анализ на биополитически казуси.

Анализ на разговори

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Милена Ташева
Семестър / Година	7 / 4

Анотация

Курсът представя едно от най-радикалните направления в съвременната социология – анализ на разговори (АР) – в контекста на родството му с друго влиятелно днес направление – етнометодологията. В първата част се обсъждат основните идеи и техники на АР, най-вече както са разгърнати от основателя на направлението Харви Сакс и продължени от неговите колеги и ученици Емануел Шчеглов, Гейл Джеферсън, Дейвид Съдноу и др. Втората част представлява практическа работа с емпиричен материал от лекции на Сакс и колегите му и със ситуации, предложени от самите студенти.

Курсът разглежда: езиковите игри на Витгенщайн и проблемът за следването на правила; праксеологическия обрат и етнометодологията като постаналитична стилистика на изследване; формалните структури на практическите действия; индексичните изрази; проблема за възпроизводимостта; категоризирането като призма на социалното гледане; всекидневния разговор и неговата молекулярна сглобка; правилата на секвенцията; двойките по съседство (adjacency pairs) или реципрочно организираните дискурсивни структури; разделянето на пътищата между АР и етнометодологията; и късния АР като наука за интерактивното поведение.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните техники, използвани в анализа на разговори
- ▶ ще могат да прилагат знанията си в работата като социолози към анализа на всекидневни ситуации; да анализират структури на всекидневната практическа логика

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

Съвременните рискови общества: социологически анализ

Тип	Задължителен
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.

Преподавател	Доц. д-р Тихомир Митев
Семестър / Година	7 / 4

Анотация

Идеята на курса е да формира у студентите социологическа чувствителност към някои от най-актуалните социални феномени на съвременното общество. Достатъчно е да прочетем сутрешния вестник или да гледаме вечерните новини по телевизията, за да се убедим, че всички ние сме въввлечени в една поредица от колективни експерименти (Латур). Озоновата дупка, замърсяване на въздуха, водата и почвата, загубата на биоразнообразие, болестите луда крава, птичи грип или Ковид-19, бумът на био и нанотехнологиите, разрастването на влиянието на технологиите, основани на изкуствен интелект, измененията на климата, увеличаващото се енергийно потребление и трескавото търсене на алтернативни енергийни източници, терористичните заплахи, социалните и геополитически катаклизми.

През призмата на една от най-влиятелните социални теории за разбиране на съвременността (тази за рисковото общество, развита от Улрих Бек), последните достижения на социалните изследвания на науката и технологиите и неklasическата критическа теория, социалната реалност се разглежда едновременно като социално конструирана и действително съществуваща, в която хора, технологии и природа са взаимно преплетени. На тази основа се представят идеите за изграждане на рефлексивна модерност и технологична демокрация, в която експерти, граждани и политици заедно да формират политики за устойчиво развитие. В първата част от предвидените занимания се обръща внимание на теоретическата обосновааност на понятията за криза, риск и несигурност; във втората се набляга на същността на конкретни феномени от нашето съвремие. На обсъждане се подлагат и важни съвременни методи за емпирични изследвания в областта на STS.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят водещи социални теории, посветени на съвременната късна модерност; основните понятия за криза, риск и несигурност в социологическата теория
- ▶ ще могат да анализират актуални социални феномени на рисковото общество; да прилагат теоретичните перспективи към конкретни case-studies

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

VIII СЕМЕСТЪР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КУРСОВЕ

Психопатология за социолози

Тип	Задължителен (VIII сем.)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Проф. д-р Дроздстой Стоянов
Семестър / Година	8 / 4

Анотация

В курса по психопатология за социолози ще бъдат застъпени възлови концепции в психопатологията с акцент върху погледа на критичната социология и погледа на медицината върху конструктите на психопатологията. Ще бъдат застъпени следните теми: социологична история на психопатологията и понятие за душевна болест в античността; социологична история на контроверсиите и метафизичният дебат през 19 век; промяна на възгледите и революциите на Пинел, Ръш, Конъли, Корсаков; здраве и болест в психиатрията, етнокултурология на нормата; социология на психичната болест, психиатрична диагноза и стигма; причинност и психична болест, детерминизъм, теория на хаоса в психопатологията; погледът на биологичната психиатрия и поведенческите науки; психодинамични школи и херменевтичният метод в психопатологията; феноменологична психопатология (Ясперс, Бинсвангер); дискурсивна психология и антипсихиатрия (Фуко); антинозологизъм, Майер и Шац; ценностно-основана практика и десетте принципа на Фулфорд; психиатрични класификационни номенклатури; методология на изследването в психиатрията и роля на невронауката.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят кои са основните концепции за произхода на психичните разстройства; какви са съвместните проблеми, пред които се изправят социологията, психиатрията и психологията
- ▶ ще могат да се ориентират в интерпретацията на различните парадигми за душевната болест по принцип и за отделните синдроми и болестни единици в психопатологията

Оценяване

Текущо оценяване – минимум 2 колоквиума (30%) + устен изпит по въпрос от конспекта и курсова работа (70%).

Философия на психиатрията

Тип	Задължителен (VIII сем.)
ECTS кредити	2
Хорариум	Лекции – 30 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Валентин Калинов
Семестър / Година	8 / 4

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс по дисциплината има за цел да запознае студентите с един специфичен подход към проблемите на общата методология на хуманитарните науки върху примера на психиатрията, схващана в духа на световното движение РРР (Философия, психиатрия, психология) като практическа дисциплина, стремяща се в обозримо бъдеще да стане съвременна наука. Курсът може да се раздели условно на два компонента: от една страна, се засягат и подробно се обсъждат базисни епистемологични и концептуални въпроси, свързани с обособяването на психиатрията като наука (понятия като болест и здраве, норма и патология, симптом, синдром и нозологична единица и т.н.); от друга страна се обсъждат в социално-критически план основни проблеми, касаещи социалното функциониране на психиатрията и нейният исторически генезис в светлината на фукоянското концептуализиране на историята на лудостта и антипсихиатричното движение.

Учебни резултати

- ▶ ще се запознаят със стила на разглеждане на философско-методологически проблеми на бъдещото развитие на психиатрията като наука от епистемологична, социално-критична и праксеологична гледна точка
- ▶ ще могат да различават на начално ниво методологическите пластове в изграждането на една съвременна научна парадигма

Оценяване

Текущо оценяване с минимум 2 задачи (40%) + семестриален изпит (60%).

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ

ИЗБИРАЕМИ – I СЕМЕСТЪР

Антропология на религията (История на религията)

Тип	Избираем (сем. 1)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Борислава Костова
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Дисциплината История и антропология на религията си поставя за цел да даде на студентите от хуманитарните специалности необходимия минимум знания относно същността и историята на възникването и развитието на религиите. Акцентът по необходимост е поставен върху трите основни религиозни деноминации, представени на Балканите – юдаизъм, християнство и ислям, разгледани в тяхното историческо и доктринално многообразие. Проследява се преходът от политеизъм към монотеистични религиозни системи. В центъра на вниманието е проблемът за съотношението между конфесионалната универсалност и етничната специфика като два феномена, определящи самосъзнанието и оттам – социалното поведение на личността и индивида. Втората част на курса поставя проблема за религиозното "време" и "пространство", за антропологичния смисъл на различни религиозни маркери – храна, облекло, свещени езици, брачен избор; разглежда се съотношението между конфесионалната универсалност и етничната уникалност като два аспекта на религиозното.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните моменти от развитието на трите монотеистични религии; особеностите на доктриналното многообразие на религиите на Балканите; съвременните аспекти на религията в условията на глобализацията се свят
- ▶ ще могат да разбират и анализират религиозните феномени в тяхната историческа, социална и антропологична специфика

Оценяване

Изпит в 2 компонента в края на семестъра.

Етика

Тип	Избираем (сем. 1)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.

Преподавател	Доц. д-р Ина Димитрова
Семестър / Година	1 / 1

Анотация

Курсът въвежда в полето на етиката и разглежда основните нормативни теории: консеквенциализъм, деонтологична етика, теория на добродетелта и етика на грижата. Разглежда се и връзката между етиката, управлението и властта. Представени са проблемите на приложната етика, включително в областта на технологиите и биотехнологиите и произтичащите от тях ключови социални и етически дилеми.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основни философски и социологически подходи към технологиите и биотехнологиите, актуалните дискусии и предлаганите политики
- ▶ ще придобият умения за идентифициране на ключови социални и етически дилеми, породени от развитието на биотехнологиите

Оценяване

Текуща индивидуална работа – реферати, реконструкция на текстове, представяне на казуси (30%) + задължителен тест към края на семестъра (30%) + заключителен изпит (40%).

ИЗБИРАЕМИ – II СЕМЕСТЪР

Етносоциология

Тип	Избираем (сем. 2)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции + Семинари
Преподавател	Доц. д-р Меглена Златкова
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

Целта на курса е да създаде интердисциплинарно поле на диалог между етнологията и социологията на базата на няколко тематични кръга – като дара, тялото, биографията, името и т.н. Обучението съчетава теоретична подготовка с методи на изследване, съобразени с възможностите, които предлага интердисциплинарната рефлексивна

нагласа на етносоциологията. Етносоциологията е нова наука, възникнала в резултат от продуктивната среща между етнология и социология и постепенното осъзнаване на условността на границите между тях – затова тя е все още поле на критически диалог, чиито граници не са канонизирани. В курса се представят различните научни традиции в етносоциологията с акцент върху французката социология и антропология и школата от Дюркейм и Мос, през Леви-Строс до Бурдийо. Именно рефлексивната антропология на Бурдийо е онази привилегирована гледна точка, която хвърля методологическа светлина върху историческия път на дисциплината.

На този фон от теми и методи студентите ще бъдат запознати с преформулирането на проблемите на етносоциологията при взаимното оглеждане на предмодерните общества и модерното; на модерното общество и социалистическото (мислено като мутирала модерност – общество на мрежите); и на социалистическото в постсоциалистическо или общество в преход. Проблематиката за постсоциализма и миграциите е обособена като отделен модул, за да се открият новите изследователски шансове, които предлага етносоциологическата перспектива за изследване на динамично променящи се общества.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основни направления в етносоциологията с акцент върху българската и французката научни традиции; основни теории за дарообмена; основни теоретични модели за обществото на социализма като общество на мрежите
- ▶ ще могат да прилагат етносоциологическа интерпретация и анализ; да избират подходящи методи за анализ и да работят с визуални данни

Оценяване

Текущо наблюдение – 2 колоквиума (40 точки) + присъствие и участие в семинарите. Допускане до изпит при минимум 50 точки. Устен изпит чрез теглене на два въпроса от конспекта. Студентите, предали курсова работа в срок, не полагат устен изпит.

Методология на проекти

Тип	Избираем (сем. 2)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Меглена Златкова
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

Компетентностно ориентираният учебен курс по дисциплината Методология на проекти има за цел да представи основните стъпки и дейности при изработването и представянето на проект в сферата на културата и наследството. Курсът има по-скоро практическа, отколкото теоретична насоченост и е свързан с развиване на уменията у студентите да формулират идея, да я защитят и обосноват в идеен проект, както и да я представят в проектна форма, подходяща за програмата (програмите), от които ще се търси финансиране. Втората част, свързана с реализацията и контрола на проектите, както и представянето и отчитането на резултатите, ще бъде разигравана в конкретни казуси чрез индивидуални или групови екипни задачи.

Тъй като курсът е с практическа насоченост, основният метод на преподаване е учене чрез правене. В рамките на семестъра се преминава през всички етапи на проектния цикъл. Работи се с реални програми, апликационни форми и конкурси за проекти, както и с оценителски карти.

Учебни резултати

- ▶ ще знаят основните стъпки при разработване на проект; основните начини за идентифициране на партньори и организации, необходими за реализиране на проекта
- ▶ ще могат да формулират и защитят проектна идея; да разработват проект в подходяща форма за набиране на финансиране; да работят в екип при изпълнение на проектни задачи

Оценяване

Навреме предадени задачи по модули по време на семестъра (формиращи 90 ч. извънаудиторна заетост) + финален курсов проект.

Тяло, дар и практическа логика

Тип	Избираем (сем. 2)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Милена Ташева
Семестър / Година	2 / 1

Анотация

През понятието за рефлексивност-рефлекс дисциплината Тяло, дар и практическа логика тематизира социализираната телесност като дейна структура, т.е. като структурирана, но и структурираща (както условията на съществуването си, така и отношенията си с останалите агенти и света) структура. Това поставя въпроса за

практическата логика на нейната активност, разгръщаща се по аналогия на дара, схващан не само като социален феномен, но и като практико-логическа и времева структура. Аналитичното внимание е фокусирано върху това как агентите практически, т.е. в сътрудничество, разработват социалните взаимодействия. Решението, предложено от курса, е т.нар. практическа логика на молекулярните перформативни взаимодействия, разработвана чрез пресичане на теоретичните хоризонти на Бурдийо и етнометодологията в контекста на социоанализата на самонаследяването.

Съдържанието на курса кореспондира с темите и авторите, изучавани от студентите в същия и предходния семестър по останалите дисциплини, включени в учебния план. Курсът се преподава аудиторно чрез презентиране на ключовите теоретични постановки; организиране на практически семинари и практикуми за експлициране и разбиране на практическата логика на взаимодействащи агенти от реални, медийни, автобиографични, драматургични и литературни казуси.

Учебни резултати

► ще имат теоретични знания, аналитични и технически компетентности, позволяващи експлициране на практическата логика на социалното взаимодействие и разбиране на неговите имплицитни условия за възможност

Оценяване

Текущо оценяване с минимум 2 задачи (40%) + семестриален изпит (60%).

ИЗБИРАЕМИ – V СЕМЕСТЪР

Социология на изкуството

Тип	Избираем (сем. 5)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Доц. д-р Дарин Тенев
Семестър / Година	5 / 3

Анотация

Курсът има за цел да запознае студентите от социологически и хуманитарни специалности с основни понятия от социологията на изкуството и ключови социологически теории за изкуството. Ще бъдат представени различни концепции за генезиса и структурата на полето на изкуството, неговата автономизация и деавтономизация през двадесети и началото на двадесет и първи век. Ще бъде обърнато

специално внимание на споровете около понятието вкус. Ще бъдат разгледани проблемите на масовото изкуство и на културната индустрия, на мястото на ъндърграунда, на употребите на произведения за политическа пропаганда и съпротива. Курсът ще включва работа с богат художествен материал (музика, изобразително изкуство, литература, кино, архитектура, театър, танц) предимно от последните двеста години.

Ще бъде поставен акцент върху Франкфуртската школа и върху социологическата теория на изкуството на Пиер Бурдийо и неговите последователи (Жизел Сапиро, Натали Хайних и др.) и ще бъде обърнато специално внимание на наследството на Никлас Луман и на Бруно Латур.

Учебни резултати

- ▶ ще познават основни социологически теории за изкуството; историята на движението на социологическата мисъл във връзка с изкуството; начините за дефиниране на обектите на социологията на изкуството и предефинирането на понятия от сферата на изкуствата през социологическа перспектива
- ▶ ще са овладели богат терминологичен инструментариум и умения за анализ на феномени на съвременното изкуство; ще могат да следят динамиката на полето на изкуството и да интерпретират модерни и съвременни творби през различни социологически теории

Оценяване

Текущо оценяване и изпит.

ИЗБИРАЕМИ – VIII СЕМЕСТЪР

Пол, сексуалност и биополитика

Тип	Избираем (сем. 8)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Д-р Станимир Панайотов
Семестър / Година	8 / 4

Анотация

Този курс идентифицира и поставя пола и сексуалността като основни обекти на социално и културно изследване и има за цел да представи обща социално-историческа

рамка за мисленето и изследването на тези два феномена през перспективата на биополитическите изследвания. Студентите ще бъдат въведени в интердисциплинарното изследване на свързаните с пола взаимоотношения на власт посредством редица текстове, визуални материали, практики и контексти, интегрирани в целите, заданията и материалите към курса. Заедно студентите и преподавателят ще разкриват начините, по които идеологиите и възприятията за пола и сексуалността обуславят идентичността, както и как други категории (като класа, нация, възраст, раса и способности) усложняват значително преживяванията и проявленията на пола и сексуалността.

Допълнителният компонент на биополитиката ще насърчи студентите да постигнат аналитична осъзнатост за различните начини, по които обществата, държавите и институциите произвеждат, администрират и оптимизират човешкия живот в ежедневието в неговите полови и сексуални аспекти. Това ще позволи на студентите да развият и задълбочат своите собствени изследвания и разработки, както и да се ангажират с по-широкия контекст на хуманитарните науки от гледна точка на самия живот, детерминиран от пола и сексуалността.

Учебни резултати

- ▶ ще развие и надгради знания за различни траектории в развитието на представите за пол и сексуалност в предмодерната и съвременната история и общества
- ▶ ще разбира как появата и разпространето на биополитиката обуславят човешкия живот в неговия полов аспект и по отношение на малцинствените дискурси и стереотипи
- ▶ ще може да прилага интердисциплинарен аналитичен подход в изследванията на пол, сексуалност и биополитика

Оценяване

Продължаващо оценяване: 4 задания (класни и извънкласни), включително два кратки отговора, групова презентация и групова курсова работа. Крайната оценка се формира от 4-те оценки, взети заедно.

Субективността: постмодерни ситуации и проблеми

Тип	Избираем (сем. 8)
ECTS кредити	4
Хорариум	Лекции – 30 ч., Упражнения – 15 ч.
Преподавател	Гл. ас. д-р Паула Ангелова
Семестър / Година	8 / 4

Анотация

Настоящият курс поставя в своя фокус постмодерното разрозяване на начините да се мисли субектът и проблематизира трансформациите в сърцевината на понятието за субективност. Ако модерността полага основите на една теория за субекта като епистемен център на знанието, което е власт, то постмодерността радикално скъсва с просвещенския рационализъм. В историческа реконструкция на събития и основни интелектуални линии след Първата и Втората световна война ще се осветлят новите контексти и проблеми, пред които сме изправени и днес в осмислянето на парадоксалната екзистенциална ситуация на бъденето-субект.

Започвайки с психоаналитичната революция на Фройд и откриването на инстинктивната природа и сянката на несъзнаваното на субекта, ще се премине към феноменологичните понятия за афективност, телесност и фантазия, както у Хусерл и Хайдегер, така и в съвременния феноменологичен контекст у мислители като Марк Ришир и Анри Малдине. Срещата на феноменологията и психоанализата по линиите на Dasein-анализата и феноменологичната психиатрия прокарва антинатуралистична визия за субекта в осмислянето на феномени като лудостта и психопатологичните разстройства. От друга страна, в рамките на културната антропология субектът е културно конструиран. Именно постмодерната ситуация въвежда и тезата за субекта като социален конструктор, а не като фиксирана и вечна същност. Линията на историческата проблематизация на модерното наследство на рационалния и нормализиран субект е под прицела на генеалогичния метод на Фуко, деконструкцията на Дерида и шизо-анализата на Делюз и Гатари. Накрая се поставя въпросът за политическите последствия от начина, по който мислим субекта, по линиите на съпротивата и свободата в съвременна ситуация на глобални екологични кризи и неолиберални биополитики.

Учебни резултати

- ▶ ще се ориентират в хронологията на възникването и трансформациите на понятието за субект в различни интелектуални традиции на философията и хуманитаристиката
- ▶ ще разбират и дефинират ключови философски понятия като епистемен субект, автономия на разума, несъзнавано, трансцендентално его, Dasein, афективност, фантазия, деконструкция, хабитус, социална конструкция и др. в тяхната историко-интелектуална специфика

Оценяване

Текущо оценяване на минимум 2 задачи (поне едно писмено изпитване и минимум една курсова работа) (40%) + семестриален изпит с тест и аналитично разработен текст (60%).